

A tudományos könyvtár mint integrált tájékoztatási intézmény

(Tudományos konferencia - 1989. november 13-15)

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára 1989. november 13-15-én a fenti címmel tanácskozást szervezett neves külföldi és hazai szakemberek részvételével. A tanácskozás kötetlen légkörben folyt, nem az előre elkészített előadások felolvasásán, hanem az oldott eszmecserén volt a hangsúly. Az alábbiakban az írásban is rögzített tanulmányokat adjuk közre, kiegészítve Rózsa György bevezetőjével és Kőpeczi Béla megnyitójával.

A tanácskozás elé

Rózsa György

Az MTA Könyvtárának új épületét 1989. november 3-án avatták fel. Mindössze egy esztendő telt el a felavatás óta, amikor ezt a konferenciát megtartjuk. Az MTA Könyvtárát nagymértékben integrált szellemi vállalkozásként foghatjuk fel, amely párhuzamosan magában foglalja

- egy hagyományos humán orientációjú könyvtár,
- egy korszerű információs központ (beleértve a számítógépes adatbázisokat, témafigyelő és forrástájékoztató szolgáltatásokat), valamint
- az akadémiai levéltár

működéséhez szükséges gyűjteményeket, feladatokat és jellemzőket.

A/ Mivel indokolható a különböző tájékoztatási funkcióknak egy intézményen belül történő integrációja?

Minden ilyen indoklás az időtől, helytől és a környezettől függ. Maga az integráció nem lehet általános szabály. Ezt a kérdést gyakorlatiasan kell megközelítenünk, a tájékoztatási intézmény és használó valóságos szükségleteire alapozva. A fő szerepet az egész információs infrastruktúra, valamint a szakmai, pénzügyi és munkaerőgazdálkodási megfontolások játsszák. Minél inkább többarcúak és többdimenziósak a gyűjtemények, minél centralizáltabb szakmai és pénzügyi okokból az információ szellemi és anyagi bázisa, annál indokoltabb az integráció.

B/ A tájékoztatás integrációjának előnyei és hátrányai

A tájékoztatás integrációjának előnyei - tekintetbe véve az A/ pontban megfogalmazott szempontokat - a használat, a vezetés, és a pénzügyek terén jelentkeznek. A használó számára előny, hogy a különböző gyűjteményeket és információkat ugyanabban az épületben találja meg. A vezetést és a pénzügyeket illetően nyilvánvaló, hogy hatékonyabb és gazdaságosabb egységes irányítással és információs infrastruktúrával működni (dokumentumok megőrzése és reprodukálása, az elektronikus adatfeldolgozáson alapuló munkafolyamatok stb.). A gazdálkodás hatékonyabb lehet, ha a nem profitra irányuló könyvtári és levéltári feladatokat a profittermelő témafigyelő és forrástájékoztató szolgáltatásokkal kombináljuk.

C/ Az integráció optimális mértéke

Az optimális integrációra nincsenek általános szabályok. Az azonban ésszerű megfontolásnak tűnik, hogy minél kevésbé kielégítő az információs környezet, a pénzügyi helyzet, valamint a munkatársi gárda szakmai színvonala (ahogy ezt a legtöbb fejlődő országban tapasztaljuk), annál erőteljesebben kell szorgalmaznunk az integrációt.

D/ Hogyan lehet összekapcsolni a kéziratok és ősnymtatványok feldolgozását a lézéroptikai eljárásokkal?

Ezt az összekapcsolást a hagyományos dokumentumok (kéziratok, nyomtatott szövegek és információk) beszerzése, feldolgozása és az elektronikus adatfeldolgozás közötti egyensúly fenntartásával kell megvalósítani. Az egyensúlyt a hagyományos anyag kontinuitására és fejlesztésére, egyben a legkorszerűbb információs technikára kell alapozni, nem feledkezve el a használói igényekről.

E/ Létezik-e modellje az integrációnak?

Az A/-D/ pontokban kifejtettekből is következik, hogy nézetem szerint az integrációnak nincs elfogadott modellje. Az integrációs próbálkozásokat minden régió, ország és intézmény számára egyedileg kell kifejleszteni és elemezni. A nemzetközi tapasztalatokat a hazai információs igényekkel, feltételekkel és lehetőségekkel kell összevetni. A megvalósíthatósági tanulmányokat mindig a nemzeti tájékoztatásügyi környezetre kell alapozni.

Az említettek mellett sok egyéb kérdést is meg lehetne fogalmazni az információs funkciók integrálásának témakörében. Úgy gondolom azonban, hogy már ezek is adnak némi ösztönzést a nézetcserehez.

(Fordította: MÁNDY Gábor)